

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการรวม SO₂ กับผลล้าไฮสดใน จ.เชียงใหม่ จำนวน 1 แห่ง และ จ.จันทบุรี จำนวน 1 แห่ง โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพระบบบังคับอากาศแนวตั้ง โดยนำชุดระบบบังคับอากาศแนวตั้งชนิดเคลื่อนที่ได้มาหาอัตราการไหลอากาศและค่าความดันตกคร่อมภายในตะกร้าบรรจุผลล้าไฮสดที่เหมาะสมสำหรับนำไปกำหนดขนาดของพัดลมดูดอากาศ ทั้งกรณีที่ต้องการตัดแปลงห้องรวม SO₂ ที่มีอยู่เดิมหรือกรณีที่ต้องการสร้างห้องใหม่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า อัตราการไหลอากาศภายในตะกร้าบรรจุผลล้าไฮสดจำนวน 10 ชั้น หรือเท่ากับ 60 ตะกร้า (ชั้นละ 6 ตะกร้า) ควรมีค่าประมาณ 0.50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยมีค่าความดันตกคร่อมภายในตะกร้าบรรจุผลล้าไฮสดเท่ากับ 75.15 ปาสคาล เมื่อนำอัตราการไหลอากาศดังกล่าวไปศึกษาหาความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างความเข้มข้นของ SO₂ กับเวลาที่ใช้ในการรวม SO₂ หรือ CT product ทำให้ทราบว่า ค่า CT product ที่เหมาะสมกับ การรวม SO₂ ผลล้าไฮสดด้วยระบบบังคับอากาศแนวตั้งคือ 6,000 ppm ต่อชั่วโมง โดยทำให้ผลล้าไฮสดมีปริมาณ SO₂ ตกค้างในส่วนเนื้อผลประมาณ 10-15 ppm ต่ำกว่าเกณฑ์ตกค้างสูงสุดที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนกำหนดไว้ และยังคงสามารถควบคุมโรค รวมทั้งป้องกันการเกิดสีน้ำตาลได้ไม่ต่ำกว่า 20 วัน ที่อุณหภูมิ 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95 เปอร์เซ็นต์

ส่วนที่ 2 การตัดแปลงห้องรวม SO₂ ผลล้าไฮสดที่มีอยู่เดิมของสถานประกอบการเพื่อติดตั้งระบบบังคับอากาศแนวตั้ง ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ 2 แนวทางคือ การติดตั้งไว้ภายในห้อง โดยใช้พัดลมแบบแบบไหลตามแนวแกน (axial fan) และการติดตั้งไว้ภายนอกห้อง โดยใช้พัดลมแบบแรงเหวี่ยงหนีศูนย์กลาง (centrifugal fan) ร่วมกับระบบท่อลม นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพและลดปัญหาการเกิดน้ำแข็งเกาะบนถังแก๊ส รวมทั้งชุดอุปกรณ์ปล่อยแก๊ส SO₂ ผลการศึกษาพบว่า การใช้ถังแก๊ส SO₂ แบบมีท่อนำแก๊ส (dip tube) ช่วยให้แก๊ส SO₂ ถูกนำไปใช้ประโยชน์ได้เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 95 ของความจุแก๊ส SO₂ ทั้งหมดภายในถัง และการใช้ชุดอุปกรณ์ท่อขด (evaporating coil) รวมทั้งการลดขนาดท่อกระจายแก๊ส SO₂ ให้เหลือเพียงท่อพีวีซีขนาด 1 นิ้ว จำนวน 1 ท่อ แล้วติดตั้งไว้บริเวณผนังห้องด้านข้าง สามารถป้องกันการเกิดน้ำแข็งเกาะบนถังแก๊ส SO₂ รวมทั้งชุดอุปกรณ์ปล่อยแก๊ส SO₂ ได้

ส่วนที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพห้องรวม SO₂ ผลล้าไฮสดที่ผ่านการตัดแปลงเพื่อติดตั้งระบบบังคับอากาศแนวตั้ง โดยใช้ค่า CT product ที่เหมาะสมคือ 6,000 ppm ต่อชั่วโมง เปรียบเทียบกับกระบวนการรวม SO₂ ตามวิธีปฏิบัติเชิงการค้าของสถานประกอบการพบว่า ใช้เวลาปฏิบัติงานน้อยกว่าประมาณ 42 นาที นอกจากนี้ยังช่วยให้มีอุณหภูมิภายในห้องรวม SO₂ ต่ำกว่าประมาณ 10 องศาเซลเซียส โดยยังคงมีปริมาณ SO₂ ตกค้างในส่วนเนื้อผลไม่เกิน 15 ppm และสามารถควบคุมโรค รวมทั้งป้องกัน

การเกิดสีน้ำตาลบนเปลือกผลไม้ไม่ต่ำกว่า 20 วัน ที่อุณหภูมิ 2 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 95 เปอร์เซ็นต์

ส่วนที่ 4 การออกแบบห้องรม SO_2 จากถังอัดความดันโดยตรงกับผลลำไยสดด้วยระบบบังคับอากาศแนวตั้ง โดยเป็นแบบที่มีชุดพัดลมบังคับอากาศติดตั้งไว้ภายนอกห้อง สามารถรม SO_2 กับผลลำไยสดได้สูงสุดครั้งละ 360 ตะกร้า หรือประมาณ 4 ตัน ซึ่งขณะนี้มีหน่วยงานราชการ สหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน รวมทั้งสถานประกอบการเอกชน สนใจและนำไปดำเนินการก่อสร้างแล้ว 8 แห่ง จำนวน 16 ห้อง

Abstract

This cooperative study on the commercial use of SO₂ fumigation for fresh longan in one area in Chiang Mai and Chantaburi provinces, was conducted in 4 experiments.

Experiment 1 Study of database as guidelines to improve efficiency and effectiveness of vertical forced-air technique by using the set of vertical forced-air technique of mobile type with calculated rate of forced air and pressure that fell and covered the container holding the fresh longan and which was suitable for determining the size of the fan used to absorb air in the case of modifying the SO₂ fumigation room that was already existing or a new room to be installed. Results of the air flow rate within the ten-layer container of fresh longan or equivalent to 10 baskets (6 baskets/layer), showed about 0.50 m³/sec with pressure that covered the fresh longan basket equivalent to 75.15 pascal. When this air flow rate was used to determine the suitable correlation between concentration of SO₂ fumigation and the time application of SO₂ fumigation or CT product, it was known that suitable CT product with SO₂ fumigation of fresh longan through vertical forced-air was 6,000 ppm/hour which caused fresh longan to have SO₂ residue in longan pulp of about 10-15 ppm, considered much lower than the highest residue standard specified in mainland China but which was still able to control diseases while preventing the occurrence of brown color in not less than 20 days at 2°C with 95 %RH.

Experiment 2 Alteration of the existing commercial SO₂ fumigation room for fresh longan for the 2-way installation of vertical forced air: inner room installation using axial fan; and external room installation using centrifugal fan, including an air duct system. Aside from this, another study was conducted on guidelines to improve efficiency and reduce problems of ice block on gas tank including the equipment that released SO₂. Results of the study showed that the use of SO₂ gas tank with dip tube improved the usage efficiency SO₂ to 95% of the total SO₂ contained in the tank and the use of evaporating coil together with the reduction in the size of the drainage tube of SO₂ that left only one 1-in PVC tube attached to the side ceiling of the room which could prevent the ice block on the SO₂ gas tank together with the SO₂ gas release tank.

Experiment 3 Testing of the efficiency of SO₂ fumigation room for fresh longan after alteration to install the vertical forced air system using the suitable CT product value at about 6,000 ppm per hour in comparison with SO₂ fumigation based on the commercial method. It was found that less than 42 minutes was needed to perform the method and besides, it helped in having the temperature of SO₂ fumigation room lesser than about 10°C with SO₂ volume of not more than 15

ppm left as residue in longan pulp but which was still able to control diseases and prevent the occurrence of brown color on longan skin in not less than 20 days at a temperature of 2°C with 95 %RH.

Experiment 4 Designing of SO₂ fumigation room with directly SO₂ gas tank on fresh longan fruits using vertical forced air system that contained air control fan installed outside of the room thus allowing highest SO₂ fumigation of fresh longan at 360 baskets per time or about 4 tons. At this time, many government agencies, cooperatives and community enterprises including private sector have indicated their interest and have started the construction of 8 sites with 16 rooms.